

Nr 210.

Av herr **Pehrsson** i Göteborg, *angående vissa av klubbar och sammanslutningar anordnade tillställningars inordnande under för det offentliga nöjeslivet gällande bestämmelser.*

I motionen nr 73 år 1927 i Andra kammaren hade undertecknad med instämmande av sju av kammarens ledamöter ur skilda partier hemställt,

»att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för att de nöjeställningar, som anordnas av enskilda föreningar eller klubbar, men som i verkligheten äro av offentlig art, måtte komma att falla under samma bestämmelser, som gälla för andra liknande offentliga tillställningar.»

Samma motion väcktes i Första kammaren av herr Leander m. fl. (nr 125.)

Första kammarens Andra tillfälliga utskott, som i ärendet infordrat utlåtanden från ett flertal myndigheter m. fl., hade i sitt utlåtande nr 5 föreslagit, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning och för riksdagen framlägga förslag rörande de åtgärder, som kunde vidtagas för nående av detta syfte utan att kränka de legitima föreningarnas rätt.

Denna hemställan bifölls utan debatt eller votering av Första kammaren den 14 maj s. å.

Andra kammarens Andra tillfälliga utskott instämde i Första kammarens tillfälliga utskotts utlåtande och hemställde 19 maj 1927 (utlåtande nr 5), att Andra kammaren måtte fatta samma beslut som Första kammaren. Fyra ledamöter i utskottet anmälde häremot sin reservation.

Vid ärendets behandling i Andra kammaren den 25 maj 1927 avslogs utskottets hemställan med 67 röster mot 66, som avgåvos för bifall till utskottets hemställan. I denna omröstning deltog endast 133 av kammarens ledamöter. Överläggningen skedde mellan kl. 4 och 5 på morgonen. Någon slutsats angående kammarens verkliga ställning till ärendet torde icke kunna utläsas ur nämnda siffror.

Då jag nu tillåter mig förnya denna motion med yrkande i enlighet med vederbörande utskotts formulering, tillåter jag mig för att spara riksdagens tryckkostnader att hänvisa till den motivering, som förebragts i nämnda motion år 1926 och till utskottsutlåtandena med dess bilagor liksom ock till vad under överläggningen i Andra kammaren anfördes till stöd för motionen. (A. K. protokoll nr 36).

Läget har sedan dess ingalunda förbättrats. Det synes snarare, som skulle utgången av ärendets behandling i riksdagen medfört, att särskilt det överklagade uppenbara kringgåendet av kungl. förordningen angående biografföreställningar skulle fortgå under former, som kunna sägas vara ett ganska öppet trotsande av nämnda lags syfte. Den försiktigheten synes dock numera

iakttagas, att icke medlemskort i »Arbetarekultur» säljas i biljettluckan utan att »ansökan om medlemsskap» göres på andra anvisade platser.

Som exempel härpå må meddelas, att annandag jul visades på Cirkus i Göteborg genom »Arbetarekultur» en film: »Den blodiga söndagen.» Såsom särskilt lockande reklam framhölls å de i ögonen fallande affischerna i ovanligt stort format, som uppsattes över allt i staden, att filmen ifråga var: »En förbjuden rysk storfilm.»

Bland de å affischen avtryckta: »Uttalanden av kända personer» märktes också ett yttrande av *Hinke Berggren*: — — »Ett oting är censur, då det är fråga om film, som vi fullvuxna skall se. Om något ur de gripande, målande scenerna skurits bort, visar det blott, vilka krypande, äckliga lakejsjälur de, censorerna, äro» — —

Ur den skildring av vad publiken i verkligheten bjöds på kan följande utdrag ur en av stadens dagliga tidningar ge en föreställning: »Filmen var ett enda förhärlikande av revolutionen, utan att bjuda på den sensation, som väl de flesta väntat. Det hela var plumpt och dumt och tarvligt, och fotograferingen var inte heller sådan att man med bortseende från handlingen kunde finna något nöje i att åse filmen. — — I den nionde och sista akten hade arbetarna kommit under fund med att man måste gå fram i »den röda fanans tecken.» »Vi skola svara de djävlarerna, vi skola svara med kulor och krut». Man hade kommit underfund med att fader Gapon var en bedragare. Tsaren skulle undanröjas, ja, även Gud skulle bort, och så stormades helgedomen, vaxljuset och Kristusbilden vräktes över ända och krossades, tsarens bild likaså, och så löd texten i stora bokstäver »Bort med lorten.» Slutscenen i denna »kultur»-betonade film visade hur, den revolutionära komitténs medlemmar slet kläderna av förrädaren Gapon, lade snaran om hans hals och verkställde den »höga och rättvisa» instansens dödsdom.

Publiken, som förefallit minst sagt reserverad, vaknade upp ur dvalan, när Kristusbilden och tsarens bild krossades, och texten löd »bort med lorten». Då smattrade applåderna för en kort stund.» — — (Göteborgs morgonpost ²⁷/₁₂ 1927)

De sedliga faror för ungdomen, som den offentliga dansen medför, ha med stigande skärpa betonats under olika tillfällen och från skilda håll under sista tiden. Överläkaren vid S:t Görans sjukhus, professor J. Almquist, som i denna sin egenskap mer än de flesta haft tillfälle att få ingående erfarenhet av läget, har bland andra vid upprepade tillfällen med starkt allvar betonat, att man ofta kan spåra uppträdandet av syfilitiska sjukdomar till vissa offentliga dansnöjen, och han har rent av använt det starka uttrycket »dansprostitution.»

Så mycket allvarligare blir denna fara, då dansen sker vid de i verkligheten offentliga tillställningar, som anordnas av vissa s. k. dansklubbar, vilka formellt måste betraktas såsom slutna, varför ordningsmakten icke alls äger befogenhet att effektivt övervaka varken de hygieniska förhållandena eller ordningen.

Betonas må i anslutning till 1927 års motion och utskottsutlåtanden, att

icke något intrång på sådana sällskap och föreningar eller andra sammanslutningar, som med skäl kunna göra anspråk på att anses hänförliga till privatlivet, är åsyftat. För att få fullt klarlagda gränserna mellan privatlivet och det offentliga livet i nu ifrågavarande hänseende, vilket är en svår och grannliga fråga, kräves en utredning, som endast torde kunna utföras genom Kungl. Maj:t. Det må också erinras om, huru olika myndigheter ha tolkat nuvarande bestämmelser på alldeles motsatt sätt.

Jag tillåter mig till sist anföra Stockholms polismästares uttalande i detta ärende: »Det är enligt min mening nödvändigt, att rättelse åstadkommes genom lagstiftningen. Vår framskridna kultur kräver till skydd särskilt för det uppväxande släktet en effektiv kontroll över det offentliga nöjeslivet, och det är högst angeläget, att gränserna mellan privatlivet och det offentliga livet uppdragas tydligare än som skett genom de nuvarande uttryckssätten, så att kontrollen får erforderlig och åsyftad omfattning.»

På grund av vad jag härovan anfört tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om utredning och för riksdagen framlägga förslag rörande de åtgärder, som, utan att kränka de legitima föreningarnas rätt, kunna vidtagas i syfte att sådana av klubbar och sammanslutningar anordnade förevisningar och nöjeställningar, som i verkligheten äro av offentlig art, må kunna inordnas under för det offentliga nöjeslivet gällande bestämmelser.

Stockholm den 20 januari 1928.

Per Pehrsson.

I motionen instämna:

Sv. Bengtsson
i Norup.

Bertha Wellin.

Gust. Mosesson.

Herman Andersson.

Erik Röing.

G. A. Björkman.

O. E. Sandberg.